

Láthatatlan áramlás

Payer Imre: *Fényből van a fal*,
Tipp Cult Kiadó, 2018.

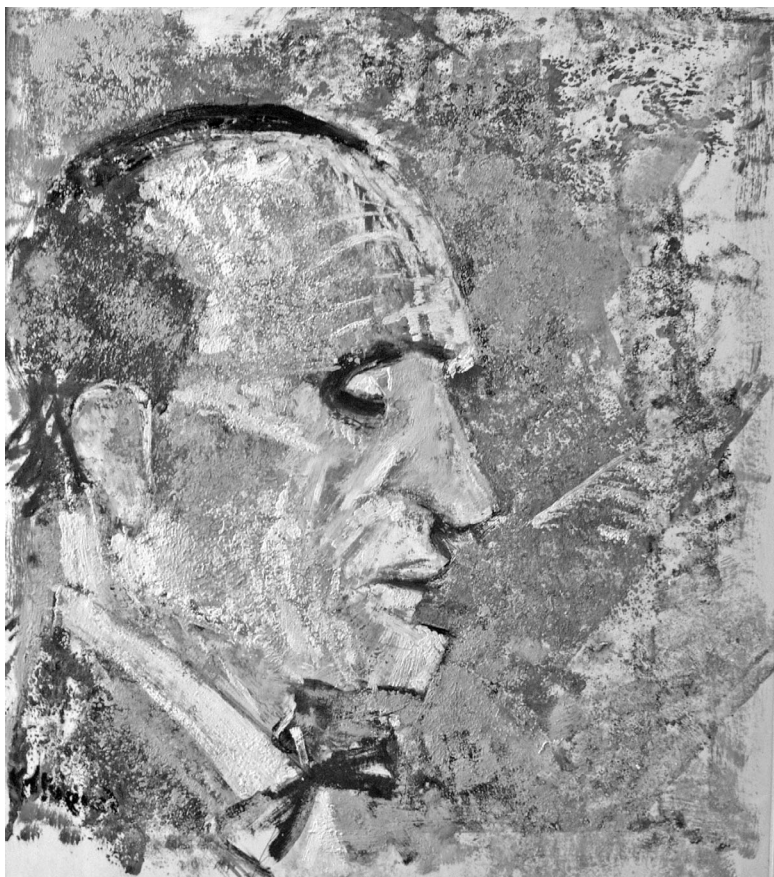
Bogoly József Ágoston
(1958, Csorna)
irodalomtörténész,
Szegeden él.

Az eredetre vonatkozó költői gondolkozásmóddal, a létkérdés természeti és emberi megújítása nyomán a szubjektum a belső, lelki szférából kijuthat-e a külső világba? Payer Imre beszédhelyzetét a modernen és a posztmodernen is túllépő átmeneti civilizációs öntudat mögé néző befelé fordulás jellemzi. A verseskötet olvasója a láthatatlan ideavilágba kap meghívást. A leginkább jellegadó négy verset emeljük ki.

Az újplatonikus metafizikához, Plótinosz mai változatú szellemi vonzasköréhez kerülünk közel. Az *Erdőben* című versben a fénykultusz, a költő tudása az ember igazi létéről és a nemesebb énünkről ezt bizonyítja. A költőt a *fényátesztő* és a fény áramlását gátló falak felkutatásában, az árnyalt *fényérzékelés*ben való eddigi élő világtapasztalata most sem hagyta cserben. A szétválasztás tétovázó látszata mögött egy bátor szívű, határozott értékkeresés nyilvánul meg. A költő nem tehet mást, mint a külső világot uraló magatartást tanúsítóval szembehelyezi a maga létmódjának versben

történő, fényben tündöklő megértését: „Zöld levegő. / Kemény bükkök, tömzsi tölgyek, / cserjék, zsurlók, lapulevelek. / Zöld élőermék hatalmas hálója / terül a fenséges kékre. / Áttör az égen, avatott lomb koronáján / átszüremlik a fény. A fény! A szilánkos túli. / Vakítón láttat. / Fehéren zöld a zöld. / Mint élő lemezen át. / Bennem már nem a tüdő, / az erdő lélegzik. (...) És az erdő nézi. Hagyja. Bólint. / Szikár napfényben. / Teljes napfényben. Bükkös-tölgyes közt / csonkolt fenyő magasul. / Hagyja az erdő, szelíden egybegyűjtve / a rejtélyesen kibogárgzó színekkel, / a vakító ragyogással. / Együtt van mindez vele, nincs külön. / Ezt tanítja nekem ő, az erdő” (*Erdőben*).

Payer Imre *Fényből van a fal* című verseskötetének retorikája álomszerű, szavakkal játszó, látomásos és valóságtöredékes párhuzamosságokra épül. Önmagához intézett kérdések formájában metafizikai jelleget hordozó tünődésalakzatok nyilvánulnak meg. Payer Imre az eredendőre való tekintettel, a jelenben kimond-

Egry József

ható lelki igényből fakadóan a hamvadó világok elillanó üzenetét tárja elénk: „A gyász van itt. / A föld alatti nyirkos odú az igaz. / De láthatatlan áramlás / a föld alatt, a föld felett, / a lombos árny között a fényben. / De a napos oldalon hiába / szorulok árnyékba. / Addig már haraptam, / haraptam a fényből! / Csorba aranymanna” (Romló falnál árnyékban, fényben).

A *Romló falnál árnyékban, fényben* című versben a „dimenzióhorpasztás” is szerepet kap: „A föld alatti nyirkos odú az igaz.” Láthatatlan áramlásra, fényre van szükség! A homorú tükörbe történő mély belelátás ez. A fényvel telítődés leszűrődő tudomásulvétele: az „aranymanna” az emberi idődimenziós játékban esetlegességgel keveredik, csorbul.

Beszélgetésben vagyunk önmagunkkal és az olvasónkkal? Ráhangolódunk egymás veszteségeire is? Olvasói részvétellel, megszólítottként, benne élünk a költői műalkotásban.

Payer Imre *Más-képp* című versének harmadik strófája a tovatűnő pillanatnyiságot túlélő örök alapidentitás érvényességét jeleníti meg. „Vakon is látom Isten napját!” A pillanathoz a maradandóság felől is lehet közelíteni? A különböző idődimenziók közé tévedve beékelődött én olyan, mint az „elvédtelenedett, mállt vakolat”.

„Felkiáltanék most, mint – maradék. / Vakon is látom Isten napját! / Űzött utcakő, falak, hagyatéék. / Összerogyott terv, remény – tájdarabkák. / Mire lesz ébredés? Rémálom napját / tévedésként lelheti, lehet, lehetetlen. / Mint gondolat a pőre tettben.”

A *Testamentumom ólomüvegen* című vers első kilenc sorát idézzük: „Ólomüvegre írom Testamentumom. / Sötét, komor, bezárult ábrák. / Tévesztő napistenként / fémoxidós üvegben kitarul / változó szín, alak. / Keresztülsugározza / újjászülető tény-sugár játéka / - négyzet-, téglá- és rombuszalap- / az összeólmozott tanulság-nyomatot.” Költői nyelven mindez, a teremtés bennünk lévő mintázatát, az alakváltó továbbélésünket és az isteni geometria ember által dekódolhatatlan előrajzolatát érzékelteti?

Payer Imre *Fényből van a fal* című kötetét nem a realitásról történő meglepedkezés, hanem a másképpen megnyilvánuló valóság, a fényben való feloldódás költői élménye hozta létre. Payer Imre verseskötete beszédes címadással, a költői ihlet fénykörében, a léleknek szűk hétköznapi elszigeteltségét oldja fel. Felülemelkedést és szabadulást hoz, a „másképpen igaz” történést tanúsítja. A *Fényből van a fal* című kötet az olvasó számára a saját belső igazságforrás rejtettségére nyújt rátalálási lehetőséget.

Bogoly József Ágoston